

Abstrakt

Ľubica Guindon: Univerzalizmus ľudských práv ve světle plurality kulturních hodnotových vzorů Afriky

Účelom tejto práce je analyzovať súčasný diskurz medzinárodného práva o univerzálnej alebo kultúrne determinovanej povahe ľudských práv. Tento teoretický problém je predstavený so zameraním sa na právnu kvalifikáciu ženskej obriezky (FC/FGM) v medzinárodnej ochrane ľudských práv. Táto štúdia prekračuje rozsah medzinárodného práva a vyžaduje medziodborovú analýzu vo vzťahu k africkému kontextu a jeho kultúrnym, politickým a spoločenským faktorom.

Prvá kapitola sa venuje teoretickým otázkam týkajúcich sa pojmu, prameňov a modelov medzinárodnej ochrany ľudských práv. Táto časť práce skúma africký prístup k ľudským právam zahrňujúci katalóg individuálnych povinností voči rodine, štátu a spoločnosti ako celku. Tento koncept kolektívnej identity osoby v rámci komunity, kde náleží je dôležitým prvkom afrického chápania ľudských práv a ľudskej dôstojnosti a obohacuje univerzálny konsenzus v tejto oblasti.

V rámci teoretických otázok medzinárodnej ochrany ľudských práv je nevyhnutné rozlišovať globálnu, regionálnu a lokálnu dimenziu právnej regulácie. Najvplyvnejšími stratégiami na globálnom stupni sú univerzálne dohody, ktoré zakotvujú monitorujúce a kontrolné mechanizmy (napr. oba pakty, CEDAW, Dohovor o právach dieťaťa). Moderné medzinárodné právo čelí praxi štátov prijímania výhrad, ktoré obmedzujú predmet a účel týchto zmlúv a ako odpoveď uvádza koncept *ius cogens* a záväzky *erga omnes* v ochrane ľudských práv. Tieto otázky sú skúmané v druhej kapitole.

Tretia kapitola sa zaoberá diskusiou o univerzalizme a kultúrnom relativizme ľudských práv a argumentuje v prospech budovaniu univerzálneho konsenzu, ktorý je založený na vnútornom diskurze a medzikultúrnom dialógu ako dvoch významných prostriedkoch pri zasadzovaní sa o dynamickú zmenu kultúrnych škodlivých praktík, ako je i ženská obriezka v miestnych komunitách.

Štvrtá kapitola sústreďí pozornosť na stratégie zmluvne založených medzinárodných

orgánov, ktoré kontrolujú a monitorujú štátnu implementáciu ľudsko-právnych záväzkov. V ich záverečných zisteniach ohľadom štátnych správ je právny problém ženskej obriezky subsumovaný pod zákaz mučenia a krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania, pod ochranu práva na zdravie a reprodukčných práv žien a dievčat ako i širší koncept násilia páchaného na ženách.

Africký regionálny systém je predmetom piatej kapitoly. Nedávno schválený a v účinnosť uvedený Maputský protokol o právach žien v Afrike kvalifikuje FGM ako škodlivú kultúrnu prax a zakotvuje výslovný zákaz tejto praxe. S uvedením katalógu právnych a mimoprávnych nástrojov implementácie, vzdelávania, ochrany zdravia, právnej pomoci a účasti komunitných vodcov, zdravotného a paramedického personálu, ako i pôrodníkov, táto africká právna úprava sa môže stať základom budúceho vývoja k utvoreniu stabilného rámca kultúrnej legitimity naprieč rôznymi komunitami a nástrojom zmeny praktík.

Záverečná časť ilustruje azylovú prax vybraných štátov, ktoré uznali ženskú obriezku ako dôvod pre udelenie statusu utečenca. Ďalej sú sumarizované medzinárodné a vnútroštátne kritéria tejto procedúry ako i gender-dimenzia v nedávnom vývoji a činnosti UNHRC. Táto práca na konci uvádza úpravu niektorých neafrických štátov kriminalizujúcich FGM a zároveň navrhuje, aby v Českej republike došlo k legislatívnej zmene výslovne zakazujúcej prax ženskej obriezky, čo je dôležitým krokom v globálnom boji za odstránenie násilia na ženách.